

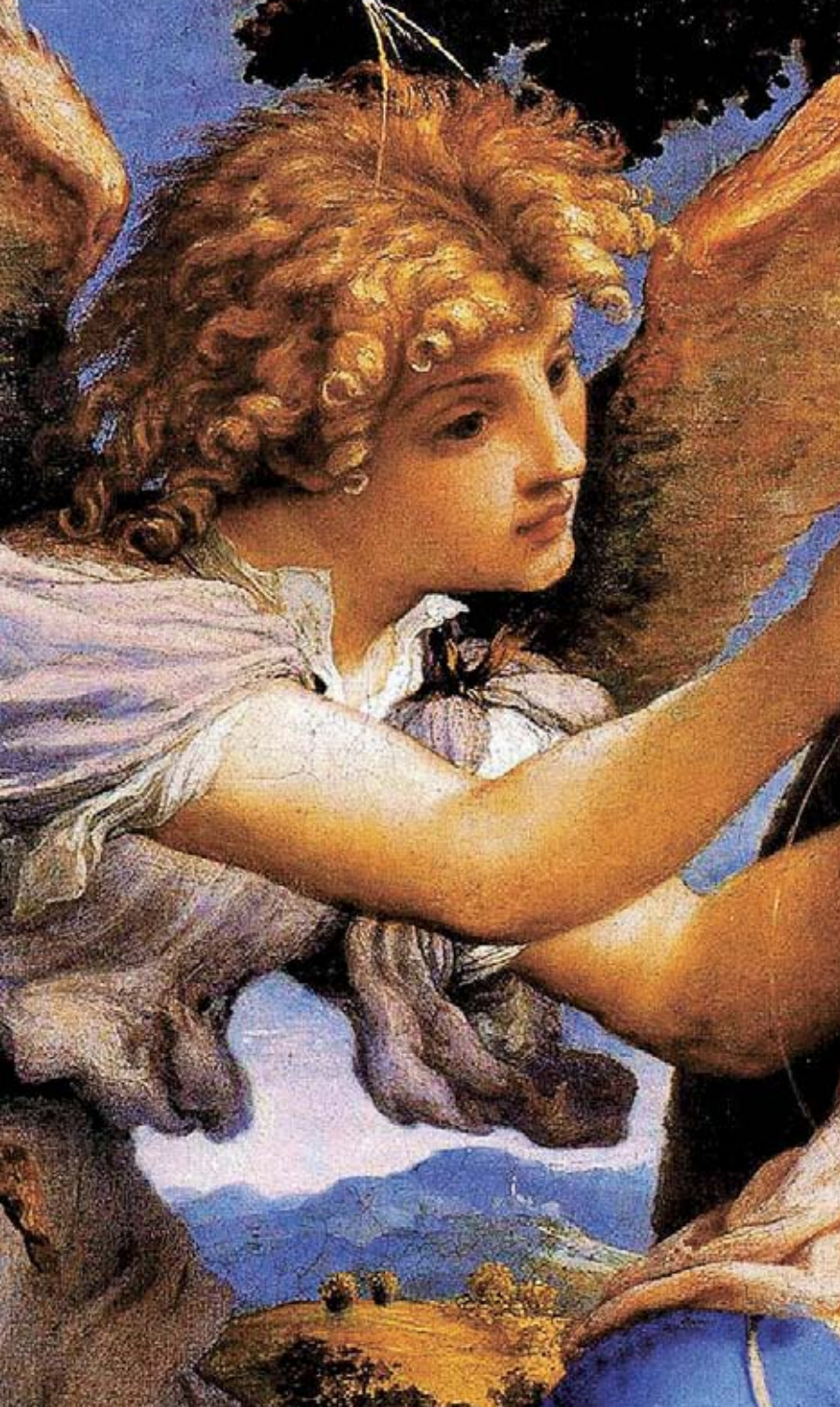
Janez Pavel II.

ANGELI

Kdo so in zakaj so pomembni?

Janez Pavel II.
ANGELI

Janez Pavel II.

ANGELI

Kdo so in zakaj so pomembni?

DRUŽINA 2016

I.

»Verujem v Stvarnika vidnih in nevidnih stvari ...«

1. Naših katehez o Bogu, stvarniku sveta, ne moremo skleniti, ne da bi posvetili nekaj pozornosti še nekaterim določenim vsebinam božjega razodetja: stvarjenju povsem duhovnih bitij, ki jih Sveto pismo imenuje »angeli«. To stvarjenje se jasno kaže v veroizpovedih, posebej še v nicejsko-carigrajski veroizpovedi: »Verujem v enega Boga, Očeta vsemogočnega, stvarnika nebes in zemlje, vseh vidnih in nevidnih stvari (se pravi bitij).« Vemo, da človek znotraj stvarstva uživa posebno mesto: po svojem telesu pripada vidnemu svetu, medtem ko je z duhovno dušo, ki oživlja telo, tako rekoč na meji med vidnim in nevidnim stvarstvom. Slednjemu pripadajo – kakor pravi Vera, ki jo Cerkev izpoveduje v luči razodetja – druga, povsem duhovna bitja, ki torej niso del vidnega sveta, čeprav v njem so in v njem tudi delujejo.

2. Kakor v preteklosti se tudi danes bolj ali manj modro razpravlja o teh duhovnih bitjih. Priznati moramo, da je včasih veliko zmede in ob tem nevarnosti, da bi kot vero Cerkve o angelih predstavili nekaj, kar v to vero ne sodi, ali nasprotno, da spustimo kakšen pomemben vidik božjega razodetja. Obstoj duhovnih bitij, ki jih Sveto pismo

ponavadi imenuje »angeli«, so zanikali že saduceji v Jezusovih časih (prim. Apd 23,8). Zanikajo pa ga tudi materialisti in racionalisti vseh časov. In vendar drži, kar je pronicljivo pripomnil neki moderni teolog: »Če bi se hoteli znebiti angelov, bi morali temeljito pregledati Sveto pismo samo in skupaj z njim vso zgodovino odrešenja« (A. Winklhofer, *Die Welt der Engel*, Ettal 1961, str. 144, opomba 2; v: *Mysterium Salutis*, II, 2, str. 726). Celotno izročilo je v tem vprašanju soglasno. Veroizpoved Cerkve je v osnovi odmev tega, kar piše Pavel Kološanom: »Kajti v njem (Kristusu) je bilo ustvarjeno vse, kar je v nebesih in kar je na zemlji, vidne in nevidne stvari, tako prestoli kakor gospostva, tako vladarstva kakor oblasti. Vse je bilo ustvarjeno po njem in zanj« (Kol 1,16). Oziroma Kristus, ki je kot Sin – večna Beseda in enega bistva z Očetom »prvorojenec vsega stvarstva« (Kol 1,15), on je središče vsega vesoljstva kot smisel in temelj vsega stvarstva, kakor smo že slišali v prejšnjih katehezah in bomo še v prihodnjih, ko bomo govorili bolj neposredno o njem.

3. Sklicevanje na Kristusov »primat« nam pomaga razumeti, da resnica o obstoju in delovanju angelov (dobrih in slabih) ne predstavlja osrednje vsebine božje besede. Bog v razodetju nagovarja najprej »ljudi ... in občuje z njimi, da bi jih povabil in sprejel v svoje občestvo«, kakor beremo v konstituciji o božjem razodetju (*Dogmatična konstitucija o Božjem razodetju*, 2) drugega vatikanskega koncila. Tako je »najgloblja resnica ... o Bogu in človekovem odrešenju« osrednja vsebina razodetja, ki

nam najpopolneje »sije« v Kristusu. Resnica o angelih je na neki način »postranska«, vendar hkrati neločljiva od osrednjega razodetja o obstoju, veličastvu in slavi Stvarnika, ki odsevajo v vsem »vidnem« in »nevidnem« stvarstvu ter v odrešenjskem delu Boga v zgodovini človeka. Angeli zato niso bitja prvega reda v resničnosti razodetja, vendar ji popolnoma pripadajo, tako da jih v nekaterih trenutkih vidimo izpolnjevati temeljne naloge v imenu samega Boga.

4. Vse stvarstvo, glede na razodetje, spada v skrivnost božje previdnosti. To na posebej jedrnat način zatrjuje prvi vatikanski koncil, ki smo ga že večkrat navajali: »Vse, kar je ustvaril, Bog s svojo previdnostjo varuje in vlada, 'ko z močjo sega od kraja do kraja in vse prijetno ureja' (prim. Mdr 8,1). 'Vse je namreč odkrito in očitno njegovim očem' (Heb 4,13), tudi to, kar se bo zgodilo po svobodnem delovanju stvari« (Vera Cerkve 317). Previdnost torej zaobjema tudi svet čistih duhov, ki so še bolj v polnosti kot človek razumska in svobodna bitja. Glede njih najdemo v Svetem pismu dragocene navedbe. Celó za razodetje skrivnostne, a vendar resnične drame, ki je zadevala ta angelska bitja, ne da bi se karkoli izmuznilo večni Modrosti, ki s trdnostjo (*»fortiter«*) in hkrati milino (*»suaviter«*) vse vodi k dopolnitvi v kraljestvu Očeta, Sina in Svetega Duha.

5. Spoznavamo predvsem, da se je previdnost kot ljubeča božja modrost razodela ravno v stvarjenju povsem duhovnih bitij, po katerih naj bi se bolje izrazila božja podobnost v njih. Kot taka

presegajo vse ustvarjeno v vidnem svetu, vključno s človekom, ki je tudi sam neizbrisna podoba Boga. Bog, ki je absolutno popoln Duh, ima odsev predvsem v duhovnih bitjih, ki so mu po naravi, se pravi zaradi njihove duhovnosti, mnogo bližja kot materialne stvaritve in ki tvorijo tako rekoč najbližje »okolje« Stvarnika. Sveto pismo nam ponuja dokaj jasno pričevanje o tej neposredni bližini Boga z angeli, o katerih govori v slikovitem jeziku kot o božjem »prestolu«, njegovi »vojski«, njegovih »nebesih«. To je navdihnilo poezijo in umetnost krščanskih stoletij, ki nam angele predstavljata kot »božji dvor«.

(splošna avdienca, 9. julij 1986)

II.

Padec upornih angelov

1. Danes bomo nadaljevali z našo katehezo o angelih, katerih obstoj je želela večna božja ljubezen in kar izpovedujemo v nicejsko-carigrajski veroizpovedi z besedami: »Verujem v enega Boga, Očeta vsemogočnega, stvarnika nebes in zemlje, vseh vidnih in nevidnih stvari.«

V dovršenosti njihove duhovne narave so angeli od vsega začetka poklicani, da v moči svoje razumnosti poznajo resnico in ljubijo dobro, ki ga v resnici poznajo veliko bolj celovito in popolno, kakor je to mogoče človeku. Ta ljubezen je dejanje svobodne volje, zato tudi za angele svoboda pomeni možnost, da se odločijo za ali proti Dobremu, ki ga poznajo, se pravi za Boga samega. Ob tem moramo ponoviti nekaj, na kar smo pred časom že spomnili glede človeka: Bog je ob stvarjenju svobodnih bitij hotel, da bi se v svetu ureničevala tista resnična ljubezen, ki je mogoča le na podlagi svobode. On je torej hotel, da bi mogla stvaritev, oblikovana po podobi in podobnosti Stvarnika, na najpopolnejši možni način postati podobna njemu, Bogu, ki »je ljubezen« (1 Jn 4,16). Ob stvarjenju čistih duhov kot svobodnih bitij Bog v svoji previdnosti ni mogel ne predvideti tudi možnosti greha angelov. Toda ravno zato, ker je

previdnost večno ljubeča modrost, bi Bog lahko iz zgodbe tega neprimerljivega temeljnega greha, saj gre za greh čistega duha, rešil nepreklicno dobroto vsega ustvarjenega kozmosa.

2. Dejansko je svet čistih duhov, kot jasno pravi razodetje, razdeljen na dobre in slabe. In vendar se ta ločitev ni zgodila kot posledica božjega stvarjenja, temveč na podlagi svobode, lastne duhovni naravi vsakega od njih. Zgodila se je po odločitvi, ki ima za ta povsem duhovna bitja neprimerljivo bolj radikalen značaj kot za človeka in je nepovratna zaradi stopnje spoznanja in vpogleda v dobroto, s katero je obdarjena njihova razumnost. Glede tega moramo reči tudi, da so bili čisti duhovi postavljeni na moralno preizkušnjo. To je bila ključna odločitev najprej glede samega Boga. Boga, ki so ga poznali veliko bolj bistveno in neposredno, kot je to mogoče ljudem. Boga, ki je tem duhovnim bitjem še pred človekom pripravil dar, da so deležni njegove božje narave.

3. Temeljna odločitev za čiste duhove se je dotikala predvsem Boga samega, prvega in največjega Dobrega, ki so ga sprejeli ali zavrgli bolj neposredno in v bistvu, kot je to v dometu človekove svobodne volje. Čisti duhovi imajo neprimerno popolnejše spoznanje Boga kot človek, saj z močjo svojega uma, ki ni pogojen niti omejen s posredovanjem čutnega spoznanja, do dna vidijo veličino neskončnega Bitja, prve Resnice, največjega Dobrega. Tej veličastni sposobnosti spoznanja čistih duhov je Bog podaril skrivnost svoje božanskosti, tako da jih je po milosti napravil deležne svoje

neskončne slave. Ravno zato, ker so bitja duhovne narave, je bila v njihovem umu sposobnost, želja po tem nadnaravnem dvigovanju, h kateremu jih je poklical Bog, da bi jih, veliko pred človekom, napravil deležne božanske narave (prim. 2 Pt 1,4), notranjega življenja Njega, ki je Oče, Sin in Sveti Duh, Njega, ki »je ljubezen« (1 Jn 4,16) v občestvu treh božjih oseb. Bog je vse čiste duhove sprejel, pred človekom in bolj kot človeka, v večno občestvo ljubezni.

4. Ta odločitev, ki so jo naredili na podlagi božje resnice, saj so jo na najodličnejši način spoznali zaradi bistrosti svojega uma, je tudi svet čistih duhov razdelila na dobre in slabe. Dobri so izbrali Boga kot najvišje in dokončno Dobro, ki so ga poznali v luči razuma, razsvetljenega z razodetjem. Izbira Boga pomeni, da so se obrnili k njemu z vso notranjo močjo svoje svobode, z močjo, ki je ljubezen. Bog je postal popolni in dokončni cilj njihovega duhovnega obstoja. Drugi pa so se obrnili stran od Boga, proti spoznani resnici, ki je v njem razkrivala popolno in dokončno dobro. Odločili so se proti razodetju božje skrivnosti, proti njegovi milosti, po kateri so bili deležni Trojice in večnega božjega prijateljstva v občestvu z njim po ljubezni.

Na podlagi ustvarjene svobode so naredili temeljno in nepovratno odločitev, enakovredno odločitvi dobrih angelov, toda diametralno nasprotno: namesto da bi v polni ljubezni sprejeli Boga, so mu zoperstavili odklon, navdihnjen pri napačnem pomenu samozadostnosti, odpor in celo sovražstvo, ki se je obrnilo v upor.

5. Kako naj razumemo takšno nasprotovanje in upiranje Bogu v bitjih, obdarjenih s tako živim razumevanjem in bogatih s tolikšno lučjo? Kakšen je lahko vzrok za tako temeljno in nepovratno odločitev proti Bogu? Za tako globoko sovraštvo, ki se zdi možno le kot sad norosti? Cerkveni očetje in teologi govorijo o »zaslepljenosti«, ki je posledica precenjevanja popolnosti lastnega bitja, pretiranega do te mere, da zakrije božjo prevlado, ki bi zahtevala nasprotno, dejanje voljne in poslušne podreditve. Vse to je zgoščeno izraženo v besedah: »Ne bom ti služil!« (prim. Jer 2,20), ki kažejo to temeljno in nepovratno zavrnitev, da bi se udeležili izgrajevanja božjega kraljestva v ustvarjenem svetu. »Satan«, uporni duh, želi svoje kraljestvo, ne božjega, in se vzdigne kot prvi »sovražnik« Stvarnika, nasprotnik Previdnosti, tekmeč ljubeče božje modrosti. Iz Satanovega upora in greha, kakor tudi iz človekovega, moramo skleniti skupaj z modro izkušnjo Svetega pisma, ki pravi: »Napuh vodi v pogubo« (Tob 4,13).

(splošna avdienza, 23. julij 1986)

III.

Naloge angelov

1. V predhodni katehezi smo se ustavili ob čle-
nu veroizpovedi, kjer oznanjamo in izpoveduje-
mo Boga stvarnika ne le vsega vidnega sveta, tem-
več tudi »nevidnih stvari«. Zadržali smo se tudi
ob vprašanju obstoja angelov, ki so poklicani, da
se odločijo za Boga ali proti Bogu z dejanjem te-
meljnega in nepovratnega sprejemanja ali zavrni-
tve njegove zveličavne volje.

Na podlagi Svetega pisma se angeli, kot po-
vsem duhovna ustvarjena bitja, našemu razumu
v premišljevanju razodenejo kot posebna uresni-
čena »podoba Boga«, ki je najpopolnejši Duh, ka-
kor je sam Jezus spomnil Samarijanko v besedah:
»Bog je duh« (Jn 4,24). Angeli so s tega vidika od
ustvarjenih bitij najbližji božjemu vzoru. Ime, ki
jim ga daje Sveto pismo, kaže, da je v razodetju
najpomembnejša resnica o nalogah angelov do
ljudi: angel (*angelus*) namreč pomeni »glasnik«.
Hebrejska beseda »*malak*«, ki jo uporablja Stara za-
veza, pomeni še bolj natančno »poslanec« ali »am-
basador«. Kot duhovna bitja imajo angeli nalogo
sredništva in služenja v odnosih med Bogom in
ljudmi. Pod tem vidikom Pismo Hebrejcem pravi,
da je Kristus dobil »ime«, in s tem službo sredni-
štva, ki je mnogo višje od angelov (prim. Heb 1,4).

2. Stara zaveza poudarja predvsem posebno sodelovanje angelov pri poveličevanju slave, ki jo stvarnik prejema od ustvarjenega sveta kot izraz hvale. Posebej psalmi razlagajo to slavljenje, ko na primer razglašajo: »Hvalite Gospoda v nebesih, hvalite ga na višavah! Hvalite ga, vsi njegovi angeli ...« (Ps 148,1-2) Podobno pravi Psalm 103 (v. 20): »Slavite Gospoda, njegovi angeli, vi, silni junaki, ki izpolnujete njegovo besedo, vi, ki poslušate glas njegove besede.« Ta vrstica kaže, da angeli na njim lasten način sodelujejo pri božjem vladanju nad stvarstvom kot »junaški izpolnjevalci njegovih zapovedi« po načrtu, ki ga je določila božja previdnost. Prav angelom je zaupana posebna skrb in pozornost do ljudi, katerih prošnje in molitve prinašajo Bogu, kot nas spominja na primer Tobitova knjiga (prim. Tob 3,17 in 12,12), medtem ko Psalm 91 (v. 11-12) razglašča: »Kajti svojim angelom bo zate zapovedal, naj te varujejo na vseh tvojih potih. Na rokah te bodo nosili, da z nogo ne zadeneš ob kamen.« V skladu s knjigo preroka Daniela lahko rečemo, da se naloge angelov kot ambasadorjev živega Boga razširjajo ne le na posamezne ljudi in na tiste s posebnimi nalogami, temveč tudi na cele narode (prim. Dan 10,13-21).

3. Nova zaveza postavlja v ospredje naloge angelov v odnosu do Kristusovega poslanstva kot Mesija, in sicer najprej ob skrivnosti učlovečenja Božjega Sina, kot ugotavljamo v pripovedi o označenju rojstva Janeza Krstnika, rojstva Kristusa samega, v razlagah in navodilih Mariji in Jožefu,

v znamenjih, danih pastirjem v noči Gospodovega rojstva, v varstvu novorojenega pred pretečo nevarnostjo Herodovega preganjanja (prim. Lk 1,11.26.30sl.; 2,9sl.; Mt 1,20–21; 2,13).

Nekoliko naprej evangeliji govorijo o prisotnosti angelov med 40-dnevnim Jezusovim postom v puščavi (prim. Mt 4,11) in med molitvijo v Getsemaniju (Lk 22,43). Tudi po Jezusovem vstajenju spet angel v podobi mladeniča oznani ženam, ki so prihitele h grobu in so začudene nad dejstvom, da je prazen: »Ne bojte se! Jezusa iščete, Nazarečana, križanega? Vstal je. Ni ga tukaj ... Pojdite in povejte njegovim učencem ...« (Mr 16,6–7) Dva angela je videla tudi Marija Magdalena, ki ima milost osebnega Jezusovega prikazanja (Jn 20,12–17). Angeli »se prikažejo« apostolom po Jezusovem odhodu in jim rečejo: »Možje Galilejci, kaj stojite in gledate v nebo? Ta Jezus, ki je bil vzet od vas v nebo, bo prišel prav tako, kakor ste ga videli iti v nebo« (Apd 1,11).

To so angeli Kristusovega življenja, trpljenja in poveličanja. Angeli tistega, ki je po besedah svetega Petra »na Božji desnici, potem ko je šel v nebesa, in so mu podrejeni angeli in oblasti in moči« (1 Pt 3,22).

4. Če se ozremo na ponovni Kristusov prihod, se pravi na »paruzijo«, vidimo, da vsi sinoptični evangeliji zabeležijo, da bo »Sin človekov ... prišel v veličastvu svojega Očeta s svetimi angeli«. Zato lahko rečemo, da angeli kot čisti duhovi niso le soudeležni pri svetosti Boga samega na način, ki jim je lasten, temveč v ključnih trenutkih obdajajo

Kristusa in ga spremljajo v izpolnjevanju njegovega odrešilnega poslanstva za ljudi. Na enak način je tudi vse izročilo in redno cerkveno učiteljstvo skozi stoletja pripisovalo angelom ta posebni značaj in vlogo mesijanskega služenja.

(splošna avdienca, 30. julij 1986)